

FERENC PÁPA
MISERICORDIAE VULTUS

PÁPAI MEGNYILATKOZÁSOK

50

Sorozatszerkesztő
DIÓS ISTVÁN

FERENC PÁPA

MISERICORDIAE VULTUS

KEZDETŰ BULLÁJA,

MELLYEL MEGHIRDETI AZ IRGALMASSÁG
RENDKÍVÜLI JUBILEUMÁT

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT
az Apostoli Szentszék Könyvkiadója
Budapest 2015

A fordítás az olasz szövegből,
a latin és az angol szöveg figyelembevételével készült

Fordította
DR. DIÓS ISTVÁN

Lektorálta
DR. MARTOS LEVENTE BALÁZS

© Magyar Katolikus Püspöki Konferencia, 2015

ISSN 1788-8948
ISBN 978 963 277 538 8

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT
1053 Budapest, Veres Pálné utca 24.
www.szit.katolikus.hu
Felelős kiadó: Dr. Rózsa Huba alelnök
Felelős kiadóvezető: Farkas Olivér igazgató
Szerkesztő: Sajgó Krisztián
Készült a százhalombattai EFO Nyomdában
Felelős vezető: Fonyódi Ottó

FERENC,
RÓMA PÜSPÖKE,
ISTEN SZOLGÁINAK SZOLGÁJA,
MINDAZOKNAK, AKIK EZT A LEVELET OLVASSÁK,
KEGYELEM, IRGALMASSÁG ÉS BÉKE

1. Jézus Krisztus az Atya irgalmasságának az arca. Úgy tűnik, ez a szó jól összefoglalja a keresztény hit misztériumát. Az Atya irgalmassága a názáreti Jézusban vált elevenné, láthatóvá, őbenne érte el csúcspontját. Az Atya, „a végtelenül irgalmas Isten” (*Ef 2,4*), miután kinyilatkoztatta a nevét Mózesnek mint „irgalmas és könyörülő Isten, hosszantűrő, gazdag kegyelemben és hűségben” (*Kiv 34,6*), nem hagyott fel azzal, hogy a történelem során különféle módokon megismertesse a maga isteni természetét. „Amikor elérkezett az idők teljessége” (*Gal 4,4*), és üdvözítő terve szerint már minden el volt rendezve, elküldte Fiát, aki Szűz Máriától született, hogy véglegesen kinyilatkoztassa nekünk a szeretetét. Aki őt látja, az Atyát is látja (vö. *Jn 14,9*). A názáreti Jézus a szavaival, tetteivel és egész személyiségével¹ kinyilatkoztatja Isten irgalmasságát.

2. Állandóan szemlélnünk kell az irgalmasság misztériumát. Ez számunkra az öröm, a derűs nyugalom és a béke forrása. Üdvösségünk feltétele. Irgalmasság: a szó, amely kinyilatkoztatja a Szentháromság misztériumát. Irgalmasság: a végső és legnagyobb tett, amellyel Isten elénk siet. Irgalmasság: az alapvető törvény, amely minden ember szívében ott lakik, aki őszintén tekint a testvérré,

¹ Vö. II. Vatikáni Zsinat, *Dei verbum* dogmatikus konstitúció, 4.

akivel az élet útján találkozunk. Irgalmasság: az út, amely egyesíti Istent és az embert, mert kitarja a szívét arra a reményre, hogy bűneink korlátai ellenére mindenkor szeretnek bennünket.

3. Vannak pillanatok, amikor még sürgetőbb meghívást kapunk arra, hogy tekintetünket az irgalmasságra szegezzük, annak érdekében, hogy mi magunk is az Atya cselekvésének hatékony jeleivé váljunk. Ezért hirdetem meg az *Irgalmasság Rendkívüli Jubileumát*, mint alkalmas időt az Egyház számára, hogy erősebbé és hatékonyabbá tegye a hívők tanúságtételét.

A Szentév 2015. december 8-án, a Szeplőtelen Fogantatás ünnepén kezdődik. Ez a liturgikus ünnep megmutatja Isten cselekvésmódját – történelmünk kezdetétől fogva. Ádám és Éva bűne után Isten nem akarta az emberiséget egyedül, a bűn hatalmában hagyni. Ezért gondolta el és akarta a szeretetben a szent és szeplőtelen Máriát (vö. *Ef 1,4*), hogy az emberi nem Megváltójának édesanyja legyen. A bűn súlyosságára Isten a megbocsátás teljességével válaszol. Az irgalmasság mindig felülmúl minden bűnt, és senki sem állíthat korlátokat a megbocsátó Isten szeretete elé. A Szeplőtelen Fogantatás ünnepén abban az örömben lesz részem, hogy megnyithatom a Szent Kaput, mely ez alkalommal az Irgalmasság Kapuja lesz. Ha valaki átlép rajta, megtapasztalja a vigasztaló, megbocsátó és reményt adó Isten szeretetét.

A rá következő vasárnap, Advent harmadik vasárnapján tárul majd ki a Szent Kapu Róma székesegyházában, a Lateráni Szent János-bazilikában. Ezt követően nyílik meg a többi pápai bazilika Szent Kapuja. Elrendelem, hogy ugyanezen a vasárnapon minden részegyházban (egyházmegyében – *a szerk.*) a székesegyházban, minden hívő anyateplomában, vagy a társszékesegyházban, vagy egy különlegesen jelentős templomban az egész Szentév időtartamára nyissanak egy ilyen *Irgalmasság Kapuját*. Az ordinaríus belátása szerint a kegyhelyeken is nyitható ilyen kapu, aho-

vá sok zarándok látogat el, akiket a szent helyeken megérint a kegyelem és megtalálják a megtérés útját. Így tehát minden részegyház úgy élheti át a Szentévet, mint a kegyelem és a lelki megújulás rendkívüli időszakát. Ezért a jubileumot Rómában – miként a részegyházakban – az egész Egyház közösségének látható jelként fogjuk megünnepelni.

4. Azért választottam december 8-át, mert ez a nap az Egyház legújabb történetében jelentős időpont: a Szent Kaput ugyanis a II. Vatikáni Zsinat befejezésének 50. évfordulóján nyitom majd meg. Az Egyház szükségét érzi, hogy ébren tartsa a zsinat emléket, hisz megnyitásával történelmének új szakasza kezdődött el. A zsinati Atyák a Szentlélek fuvallataként határozottan érezték, hogy koruk embere felé érthetőbb módon kell beszélniük Istenről. Lebontva a falakat, melyek az Egyházat hosszú időre mintegy kiváltságos fellegrárbá zárták, elérkezett az idő, hogy új módon hirdessék az evangéliumot. Az evangelizáció ismét új szakaszához érkezett. Minden keresztény ember számára újszerű kihívás, hogy még nagyobb lelkesedéssel és meggyőződéssel tegyen tanúságot hitéről. Az Egyház megérezte annak a felelősségét, hogy az Atya szeretetének eleven jelévé kell lennie a világban.

Emlékszem azokra a jelentőségteljes szavakra, amelyekkel Szent XXIII. János megnyitotta a zsinatot és kijelölte követendő irányát: „Krisztus Jegyese most inkább az irgalmasság gyógyírját veszi kézbe, mintsem a szigor fegyverzetét ölti magára. (...) A Katolikus Egyház – miközben ezzel az egyetemes zsinattal magasba emeli a katolikus igazság fáklyáját – mindenki szeretetteljes, jóságos, türelmes anyjának akar mutatkozni, akit irgalmasság és jóság indít elszakadt gyermekei felé.”² Ugyanebben a szellemben be-

² *Gaudet Mater Ecclesia*, a II. Vatikáni Zsinatot megnyitó beszéd, 1962. október 11., 2-3.

szélt Boldog VI. Pál pápa a zsinat bezárásakor: „Inkább azt szeretném hangsúlyozni, hogy zsinatunk tanítása főként a szeretet. (...) Az irgalmas szamaritánus története volt a zsinat lelkeségének mintája. (...) A zsinat részéről a szeretet és csodálat áradt a modern ember világára. Elutasítottuk a tévedéseket; igen, mert ezt követeli a szeretet éppúgy, mint az igazság; de az emberek iránt csak megbecsülés, tisztelet és szeretet mutatkozott. A lesújtó diagnózisok helyett bátorító gyógymódok; a gyászos jövendölések helyett biztató üzenetek szólaltak meg a zsinat részéről a mai világ felé: értékeit nemcsak megbecsüli, hanem tiszteli, erőfeszítéseit támogatja, törekvéseit megtisztítja és megáldja. (...) Valami mást is ki kell emelnünk: ez a gazdag tanítás egy irányba mutat: szolgálni az embert. Az embert – hangsúlyozzuk –, minden állapotában, minden gyöngeségében, minden bajában.”³

Az Egyház iránti hála és a ránk váró feladat felelősségének érzésével lépjük majd át a Szent Kaput, bízva abban, hogy a feltámadott Úr ereje kísér és támogat bennünket zarándokutunkon. A Szentlélek, aki a hívők lépteit vezeti, hogy együttműködjenek Krisztus üdvözítő művével, legyen Isten népének vezére és támasza, segítségenszemlélnünk az irgalmasság arcát.⁴

5. A Jubileumi Év 2016. november 20-án, Krisztus Király ünnepén zárul. Ezen a napon – bezárva a Szent Kaput – mindenekelőtt hálánkat és köszönetünket fejezzük majd ki a Szentháromságnak, hogy megadta számunkra a kegyelemnek ezt a rendkívüli időszakát. Krisztus uralma alá helyezük majd az Egyház életét, az egész emberiséget és a mérhetetlen kozmoszt, hogy hajnali világosságként árássa ránk irgalmasságát, és így valamennyien a közeljövő

³ Beszéd az utolsó nyilvános ülésen, 1965. december 7-én.

⁴ Vö. II. Vatikáni Zsinat, *Lumen gentium* dogmatikus konstitúció, 16; *Gaudium et spes* lelkipásztori konstitúció, 15.

íránt érzett felelősséggel építhessünk gyümölcsözőbb történelmet. Mennyire szeretném, ha a következő éveket áthatná az irgalmasság, hogy mindenki találkozhasson Isten jóságával és gyöngédségével! Mindenkihez - hívókhöz és távolállókhoz is - jusson el az irgalmasság balzsama, mint Isten már köztünk jelen lévő országának jele.

6. „Az irgalmasság gyakorlása isteni tulajdonság, melyben különösen megmutatkozik mindenhatósága.”⁵ Aquinói Szent Tamás fenti szavai azt mutatják számunkra, hogy az isteni irgalmasság mennyire nem a gyöngeség, mint inkább Isten mindenhatóságának a jele. Ezért imádkozunk így a liturgia egyik legrégebbi könyörgésében: „Istenünk, te leginkább azzal mutatod meg mindenhatóságodat, hogy könyörületes és irgalmas vagy hozzánk...”⁶ Isten az emberi történelemben mindig jelenvalónak, közelinek, gondoskodónak, szentnek és irgalmasnak mutatkozik.

„Türelmes és irgalmas” – ez a fogalompár gyakran előfordul az Ószövetségben Isten természetének bemutatására. Irgalmas volta az üdvtörténet számtalan eseményében konkrétan is megmutatkozik, amikor jósága érvényesül a büntetéssel és pusztítással szemben. Különösen a zoltárok emelik ki az isteni cselekvés e tulajdonságát: „Megbocsátja minden bűnödöt, és meggyógyítja minden gyöngeséged. Megmenti életed a pusztulástól, kegyelmmel és irgalommal koszorúz” (103,3-4). Egy másik zoltár még kifejezettebben tanúskodik az irgalmasság konkrét jeleiről: „Az Úr megszabadítja a foglyokat, az Úr megnyitja a vakok szemét, az Úr fölemeli a megalázottakat, az Úr szereti az igazakat, az Úr megőrzi az idegent, pártját fogja az özvegynek és árvának,

⁵ Aquinói Szent Tamás, *Summa Theologiae* II-II, 30,4.

⁶ Az Évközi 26. vasárnap kollektája. Ez a könyörgés már a VIII. században megtalálható a *Sacramentarium Gelasianum* szövegei között (1198).

de a gonosz ember útját zsákutcába viszi” (146,7-9). És végül a zoltáros más kifejezései: „(Az Úr) meggyógyítja a megtört szívűeket és bekötözi sebeiket. (...) Az Úr fölemeli a megaláztatottakat, de a gonoszokat földre tiporja” (147,3.6). Összegezve: Isten irgalmassága nem elvont eszme, hanem konkrét valóság, amellyel kinyilvánítja szeretetét, mely olyan, mint egy atyáé és anyáé, akik szívük mélyéig megindulnak gyermekeikért. Valóban állíthatjuk, hogy „szívbeli” szeretet. A bensőből fakad, mint mély, természetes érzés, melynek összetevői a gyöngédség és az együttérzés, az elnézés és a megbocsátás.

7. „Örökkévaló az ő irgalmassága”: ez a refrén ismétlődik a 136. zoltár minden sorában, miközben elbeszéli Isten kinyilatkoztatásának történetét. Az irgalmasságból fakadóan az Ószövetség minden viszontagságának mély üdvtörténeti jelentése van. Az irgalmasság teszi üdvtörténetté Isten és Izrael történetét. Az „örökkévaló az ő irgalmassága” állandó ismételtetése – miként a zoltárban áll –, áttöri a tér és az idő korlátait, és mindent a szeretet örök misztériumába kapcsol. Mintha azt üzenné, hogy az ember nemcsak a történelemben, hanem az örökkévalóságban is mindig az Atya irgalmas tekintete előtt áll. Nem véletlen, hogy Izrael népe ezt a „Nagy Hallél”-nak nevezett zoltárt a legfontosabb ünnepeken imádkozta.

Jézus a szenvedése előtt az irgalmasság ezen zoltárával imádkozott. Ezt bizonyítja Máté evangélista, amikor azt mondja: „miután elénekelték a hálaadó zoltárt” (26,30), Jézus a tanítványival együtt kiment az Olajfák hegyére. Midőn önmaga és hűsvétja örök emlékezetéül megalapította az Eucharisziát, a kinyilatkoztatás legnagyobb cselekményét szimbolikusan az irgalmasság fényébe helyezte. Jézus a maga szenvedését és halálát az irgalmasság ugyanezen horizontján élte meg, a szeretet nagy misztériumának tudatában, melyet a kereszten fog majd beteljesíteni. Annak

tudata, hogy maga Jézus is ezzel a zsoltárral imádkozott, számunkra még jelentősebbé teszi, és arra kötelez bennünket, hogy mindennapi dicsérő imádságunkban mintegy refrénként ismételgesük: „Örökkévaló az ő irgalmassága.”

8. Ha Jézusra és az ő irgalmas arcára szegezzük tekintetünket, képesek leszünk befogadni a Szentháromság szeretetét. Jézus azt a küldetést kapta az Atyától, hogy a maga teljességében nyilatkoztassa ki az isteni szeretet misztériumát. „Isten szeretet” (*1Jn 4,8.16*) – állítja elsőként – és az egész Szentírásban egyedül – János evangélista. Ez a szeretet vált láthatóvá és tapinthatóvá Jézus egész életében. Személye nem más, mint az önmagát ingyenesen odaajándékozó szeretet. A hozzá közeledő személyekkel valamilye páratlan és megismételhetetlen kapcsolatban áll. A csodajelek, amelyeket elsősorban a bűnösökkel, a szegényekkel, a kirekesztettekkel, betegekkel és szenvedőkkel visz véghez, az irgalmasságról beszélnek. Benne minden az irgalmasságról szól; benne nincs semmi együttérzés nélkül.

Amikor Jézus látta az őt követő fáradt, kimerült, csalódott és gazdátlan sokaságot, a szíve mélyéből együtt érzett velük (vö. *Mt 9,36*). Ezzel az együttérző szeretettel gyógyította meg az elébe vitt betegeket (vö. *Mt 14,14*), és lakatta jól a sokaságot néhány kenyérral és hallal (vö. *Mt 15,37*). Jézust minden körülmények között az irgalmasság indította, mellyel olvasott beszélgetőtársai szívében, és válaszolt legmélyebb szükségleteikre. Amikor az egyetlen fiát temetni készülő naimi özvegyel találkozott, mélyéges együttérzést tanúsított a síró édesanya mérhetetlen fájdalma iránt, és – föltámasztva a halálból – visszaadta neki a fiát (vö. *Lk 7,15*). Miután a gadarai megszállottat megszabadította, ezekkel a szavakkal bocsátotta el: „Menj haza a tiedhez, s beszélj el, hogy milyen nagy dolgot tett veled az Úr, hogyan könyörült rajtad” (*Mk 5,19*). Máté meghívása is az irgalmasság horizontjába szövő-

dik. Jézus, elhaladván a vámasztal előtt, rátekintett Mátéra. Ez a pillantás tele volt irgalmassággal; megbocsátotta a bűneit, és – legyőzve a többi tanítvány ellenkezését – kiválasztotta a bűnöst és a vámost, hogy a tizenkettő egyike legyen. Szent Béda Venerabilis ezt az evangéliumi jelenetet magyarázva írta, hogy Jézus irgalmas szeretettel tekintett Mátéra és kiválasztotta őt: *miserando atque eligendo*.⁷ Ez a megfogalmazás mindig nagy hatást gyakorolt rám, olyannyira, hogy jelmondatomnak is ezt választottam.

9. Az irgalmasságról szóló példabeszédekben Jézus kinyilatkoztatja Isten természetét. Olyan atyához hasonlítja, aki mindaddig fáradhatatlan, amíg irgalmassággal és együttérzéssel le nem győzi az ellenkezést és fel nem oldja a bűnt. Ismerjük ezeket a példabeszédeket, különösen hármat: az elveszett bárány, az elveszett drachma és a tékozló fiú történetét (vö. *Lk 15,1-32*). Ezekben a parabolákban Isten mindig úgy jelenik meg, mint akit öröm tölt el, főként amikor megbocsátást gyakorol. Megtalálhatjuk bennük az evangélium és a hitünk lényegét, mert az irgalmasságot mindent legyőző, a szívet szeretettel betöltő és megbocsátással vigasztaló erőként mutatják be.

Saját keresztény életmódunkra vonatkozóan egy másik példabeszédben is tanítást kapunk. Péter azon kérdésére, hogy vajon hányszor kell megbocsátanunk, Jézus azt válaszolja: „Mondom, hogy nem hétszer, hanem hetvenhétszer” (*Mt 18,22*), majd elmondja a „szívtelen szolga” példabeszédét. A szolga, amikor ura hatalmas összeggel számoltatta el, térden állva könyörgött haladéért. De mindjárt utána találkozott egy szolgatársával, aki néhány dénárral tartozott neki. Az térdelve könyörgött irgalomért, de ő elutasította és börtönbe juttatta. Amikor mindez a gazda tudomására jutott, nagyon megharagudott, maga elé idézte a szolgát, és

⁷ Vö. *Homilia*, 21: CCL 122, 149-151.

azt mondta neki: „Nem kellett volna neked is megkönyörölnöd szolgatársadon, ahogyan én megkönyörültem rajtad” (Mt 18,33)? Majd így fejezte be Jézus: „Így tesz veletek mennyei Atyám is, ha nem bocsát meg mindegyiktek szívből a testvérének” (Mt 18,35).

A fenti példabeszéd mindnyájunk számára mély tanulsággal bír. Jézus azt tanítja, hogy az irgalmasság nem pusztán az Atya cselekedete, hanem annak ismerve is, hogy kik az ő valódi gyermekei. Összegezve: arra kaptunk hivatást, hogy gyakoroljunk irgalmasságot, mert korábban irgalmasságot cselekedtek irántunk. A bűnbocsánat az irgalmas szeretet legnyilvánvalóbb kifejezése; nekünk, keresztényeknek pedig olyan kötelezettség, amely alól nem vonhatjuk ki magunkat. Gyakran milyen nehéznek tűnik a megbocsátás! Ám mégis ez az a gyöngye kezünkbe adott eszköz, amely nélkülözhetetlen a szív derűjének eléréséhez. A bosszú, a düh, az erőszak és a megtorlás elvetése a boldog élet elengedhetetlen feltétele. Halljuk meg tehát az Apostol buzdítását: „A nap ne nyugodjék le haragotok fölött” (Ef 4,26). És mindenekelőtt halljuk meg Jézus szavát, aki az irgalmasságot életeszeménnyé, hitünk szempontjából pedig a hitelesség kritériumává tette: a „boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek” (Mt 5,7) az a boldogság, amelynek a Szentévből különösen is át kellene hatnia bennünket.

Mint tudjuk, a Szentírásban az irgalmasság kulcsfogalom annak kifejezésére, hogy Isten hogyan bánik velünk. Ő nem csupán beszél a szeretetéről, hanem láthatóvá és tapinthatóvá is teszi. A szeretet soha nem maradhat elvont kifejezés. Természete szerint konkrét élet: szándék, magatartás, érzület, mely a mindennapi tettekben mutatkozik meg. Isten irgalmassága az ő irántunk viselt felelőssége. Felelősnek érzi magát értünk, vagyis a javunkat akarja; boldognak, örvendezőnek és derűsnek kíván látni bennünket. A keresztény ember irgalmas szeretetének ugyanezen a hullámhosszon kell mozognia. Miként az Atya szeret, úgy szeretnek

a gyermekek. Ahogyan ő irgalmas, úgy kell nekünk is irgalmasnak lennünk egymás iránt.

10. Az Egyház életének boltozatát az irgalmasság oszlopa tartja. Ezért egész lelkipásztori tevékenységét át kellene hatnia a hívők felé forduló gyöngédségnek; egyetlen igehirdető szava és világ felé közvetített tanúságtétele sem nélkülözheti az irgalmasságot. Az Egyház hitelessége az irgalmas és együttérző szeretet által érvényesül: „olthatatlan vágy él benne arra, hogy fölkínálja az irgalmasságot”.⁸ Talán régóta megfeledkeztünk arról, hogy megmutasuk és járjuk az irgalmasság útját. Egyfelől a kísértés, hogy mindig és csakis az igazságosságot keressük, elfeledtette velünk, hogy az irgalmasság az első, szükséges és kihagyhatatlan lépés. Az Egyháznak azonban a fontosabb és magasabb rendű cél elérése érdekében túl kell lépnie ezen. Másfelől szomorú dolog látni, hogy kultúránkban milyen gyors ütemben halványul el a megbocsátás. Úgy tűnik, hogy bizonyos helyzetekben maga a kifejezés is jelentését veszti. A megbocsátás tanúságtétele nélkül azonban az élet terméketlenné, elsvatagosodottá válik. Újra elérkezett az idő az Egyház számára, hogy vállalja a megbocsátás örömhírének hirdetését. Itt az idő, hogy visszatérjünk a lényeghez, hogy viseljük testvéreink gyöngeségeit és nehézségeit. A megbocsátás új életet fakasztó erő, és bátorságot ad arra, hogy reménnyel tekintsünk a jövőbe.

11. Nem feledkezhettünk meg arról a nagy tanításról, melyet Szent II. János Pál adott a *Dives in misericordia* kezdetű második enciklikájában, amely váratlan megjelenésével és témájával hatalmas meglepetést váltott ki. Különösen két gondolatára szeretnék emlékeztetni. A szent pápa mindenekelőtt kiemelte, hogy nap-

⁸ *Evangelii gaudium* apostoli buzdítás, 24.

jaink kultúrájában feledésbe merül az irgalmasság: „Úgy tűnik, korunk emberének lelkülete szembefordul az irgalmas Istennel, talán jobban, mint korábban. S azt is megpróbálja, hogy az emberi szívből kiirtsa és az életből kiiktassa az irgalmasság gondolatát is. Úgy véli ugyanis, hogy az irgalmasság szava és fogalma nehézséget okoz annak az embernek, aki az eddig soha nem látott tudományos és technikai fejlődés jóvoltából hatalma alá vetette a Földet, és a történelemben eddig soha nem tapasztalt mértékben uralkodik rajta (vö. *Ter 1,28*). Ez az olykor egyoldalúan és felszínesen értelmezett Föld feletti uralom, úgy tűnik, nem hagy helyet az irgalmasságnak. (...) Éppen ezért az Egyház és a világ jelenlegi helyzetében az emberek egyéneként és közösségekben is – úgy mond spontán –, az élő hitérezéktől vezérelve visszafordulnak Isten irgalmához.”⁹

Szent II. János Pál így indokolta meg az irgalmasságról szóló ígehirdetés és tanúságtétel sürgető voltát a mai világban: Az irgalmasság „kortársaink nagy részének meglátása szerint igen nagy veszélyben forog. Krisztus misztériuma (...) arra is szólít, hogy hirdessük az irgalmat, mint a könyörülő Isten Krisztus misztériumában bemutatott szeretetét. Ez a misztérium arra is hív, hogy forduljunk az irgalom felé, és nagyon kérjük azt az Egyház és a világ történelmének jelen nehéz és döntő szakaszában.”¹⁰ E tanítása aktuálisabb, mint valaha, és érdemes föllevenítenünk a Szentévből. Hallgassuk csak újra az ő szavait: „Az Egyház akkor él hiteles életet, amikor vallja és hirdeti az irgalmasságot – a Teremtő és Megváltó legcsodálatosabb tulajdonságát –, és amikor az embereket az Üdvözítő által őrzésre és osztogatásra rábízott irgalmának forrásaihoz vezeti.”¹¹

⁹ II. János Pál, *Dives in misericordia* enciklika, 7.

¹⁰ Uo. 15.

¹¹ Uo. 13.

12. Az Egyháznak az a küldetése, hogy hirdesse Isten irgalmasságát, az evangélium dobogó szívét, melynek általa kell eljutnia minden ember szívéhez és elméjéhez. Krisztus Jegyese magáévá teszi Isten Fiának magatartását, aki válogatás nélkül közeledik mindenkihez. Manapság, amikor az Egyház az új evangelizáció feladatával szembesül, az irgalmasság témáját új lelkesedéssel és megújított lelkipásztori tevékenységgel kell hirdetnünk. A hitelesség szempontjából döntő, hogy az Egyház és igehirdetése az irgalmasságot elsőként élje és tanúsítsa. Nyelvezetének és gesztusainak közvetítenie kell az irgalmasságot, hogy behatolhasson az emberi szívekbe, és arra indítsa őket, hogy megtalálják az Atyához visszavezető utat.

Az Egyház első igazsága Krisztus szeretete. Az Egyház ennek a megbocsátó és önátadó szeretetnek a szolgálója és közvetítője az emberek között. Éppen ezért, ahol az Egyház jelen van, ott nyilvánvalóvá kell válnia az Atya irgalmasságának. Plébániáinkon, közösségeinkben, társulatainkban és mozgalmainkban – egyszóval bárhol, ahol keresztények élnek, mindenkinek rá kell találnia az irgalmasság oázisára.

13. E Jubileumi Évet az Úr szavainak fényében szeretnénk megélni: *irgalmasok, mint az Atya*. Az evangélista idézi Jézus tanítását, aki azt mondja: „Legyetek hát irgalmasok, amint Atyátok is irgalmas” (*Lk 6,36*). Ez az életprogram annyira nehéz, amennyire örömmel és békességgel teljes. Jézus parancsa mindazoknak szól, akik hallják az ő hangját (vö. *Lk 6,27*). Ahhoz tehát, hogy képesek legyünk az irgalmasságra, először Isten szavának hallgatóivá kell válnunk. Ez azt jelenti, hogy újra fel kell fedeznünk a csend értékét, hogy elmélkedhessünk a hozzánk intézett Szóróól. Ezáltal lehetővé válik számunkra Isten irgalmasságának szemlélése és életstílusként való elsajátítása.

14. A *zarándoklat* különleges jel a Szentévben, mert azt az utat jelképezi, amelyet minden ember végigjár az élete során. Az élet zarándoklat, az ember pedig *viator*, vagyis zarándok, aki a kívánt cél elérése érdekében egyfajta utat tesz meg. Ahhoz, hogy valaki – Rómában vagy bárhol a világon – elérkezzék a Szent Kapuhoz, erejéhez mérten végig kell járnia egy zarándokutat. Ez a tényleges jele annak, hogy az irgalmasság is egy olyan elérendő cél, amely erőfeszítést és áldozathozatalt kíván. A zarándoklat késztesse a megtérésre: a Szent Kapun áthaladva engedjük, hogy átöleljen bennünket Isten irgalmassága, és kötelezzük magunkat az irgalmasság gyakorlására, miként az Atya is irgalmas irántunk.

Az Úr Jézus megmutatja a zarándokút szakaszait, melyen át célba lehet érni: „Ne mondjatok ítéletet senki fölött, s akkor fölöttek sem ítélnének. Ne ítéljetek el senkit, s akkor benneteket sem ítélnék el. Bocsássatok meg, és nektek is megbocsátanak. Adjatok, és akkor ti is kaptok. Jó, tömött, megrázott és túlcserdülő mértékkel mérnek öletekbe. Mert amilyen mértékkel ti mértek, olyannal mérnek majd nektek is” (*Lk 6,37-38*). Elsőként ezt mondja: *Ne mondjatok ítéletet és ne ítéljetek el senkit*. Ha valaki nem akar Isten ítélete alá esni, nem lehet testvére bírása. Az ember ítélete ugyanis felszínes, az Atya ezzel ellentétben a bensőt látja. Milyen sok bajt okoznak a féltékenység és az irigység által sugallt szavak! Ha egy testvéréről távollétében rosszat mondunk, rossz fényben tüntetjük fel, akkor meggyalázzuk a becsületét és a pletyka áldozatává tesszük. Nem ítélni és el nem ítélni pozitív értelemben azt jelenti, hogy észrevesszük a jót másokban, és nem gyötörjük töredékes ítéletünkkel és feltételezett mindentudásunkkal. Mindez azonban még nem elegendő az irgalmasság kifejezésére. Jézus elvárja a *megbocsátást* és az *ajándékozást* is. A megbocsátás eszközévé kell válnunk, hiszen mi előbb nyertünk bocsánatot Istentől. Mindenki iránt nagylelkűnek kell

lennünk, tudva, hogy Isten is igen nagylelkűen árasztja ránk jó-ságát.

A Szentév „mottója” az *irgalmasok, mint az Atya*. Az irgalmas-ságban kapunk bizonyosságot arra, hogyan szeret Isten. Ő teljesen, örökre, ingyenesen, viszonzásul semmit sem várva adja nekünk önmagát. Amikor hívjuk, segítségünkre siet. Milyen szép, hogy az Egyház mindennapi imája ezekkel a szavakkal kezdődik: „Iste-nem, jöjj segítségemre! Uram, segíts meg engem” (*Zsolt 70,2*). A tőle kért segítség már Isten irántunk való irgalmasságának első lépése. Ő jön elénk, hogy kiszabadítson minket a gyöngeségből, melyben élünk. Az ő segítése abban áll, hogy elfogadtatja velünk jelenlétét és közelségét. Az ő együttérzésétől napról napra meg-érintve tudunk mi is együttérzők lenni mindenki iránt.

15. A Szentévben megtapasztalhatjuk majd, hogy mit jelent meg-nyitni a szívünket azok felé, akik a modern világ – gyakran drámai módon létrehozott – perifériáin élnek. Mennyi kényes és gyötrel-mes szituáció van a mai világban! Hány sebet ütnek azok testén, akiknek már nincs hangjuk, mert a jajszavukat elnyomta és elhall-gattatta a gazdag népek közömbössége. E Jubileum idején az Egy-háznak még inkább feladata, hogy gyógyítsa ezeket a sebeket, kezelje a vigasztalás olajával, kötözze be az irgalmassággal, és gyó-gyítsa a szolidaritással és kellő figyelmességgel. Ne süppedjünk bele a megalázó közömbösségbe, a lelket érzéketlenné változtató és az újdonság felfedezését megakadályozó megszokottságba, a romboló cinizmusba. Nyissuk föl a szemünket, hogy észreve-gyünk a világ nyomorúságát, méltóságuktól megfosztott fivéreink és nővéreink sebeit, és érezzünk késztetést arra, hogy meghalljuk segélykiáltásukat. Ragadjuk meg kezüket és vonjuk magunkhoz őket, hogy érezzék jelenlétünk, barátságunk és testvériségünk melegét. Tegyük magunkévá kiáltásukat, hogy együtt lebonthas-

suk a közömbösség barikádját, mely gyakran elég hatalmasnak tűnik ahhoz, hogy elrejtse az önzést és a képmutatást.

Őszinte vágyam, hogy a keresztény nép a Jubileum ideje alatt elmélkedjen *az irgalmasság testi és lelki cselekedeteiről*. Ez az egyik módja annak, hogy lelkiismeretünk – mely gyakran elszunnyad a szegénység drámája előtt – fölébredjen, és egyre mélyebbre hatoljunk az evangélium szívébe, ahol a szegények az isteni irgalmasság különleges kedvezményezettjei. Jézus igehirdetése elének állítja az irgalmasság e cselekedeteit, hogy fölmérhessük, vajon az ő tanítványaiként élünk-e, vagy sem. Fedezzük fel az *irgalmasság testi* cselekedeteit: jóllakatni az éhezőket, megitatni a szomjazókat, felöltöztetni a ruhátlanokat, befogadni a jövevényeket, ápolni a betegeket, meglátogatni a rabokat, eltemetni a halottakat. Ugyanakkor ne feledkezzünk meg az *irgalmasság lelki* cselekedeteiről sem: jó tanáccsal ellátni a bizonytalanokat, tanítani a tudatlanokat, inteni a bűnösöket, vigasztalni a szomorúkat, megbocsátani a bántásokat, türelemmel elviselni a kellemtelen embereket, imádkozni élőkért és holtakért.

Nem menekülhetünk el az Úr szavai elől, mert ezek alapján ítélnék majd felettünk: Adtunk-e enni az éhezőnek és inni a szomjazónak? Befogadtuk-e a jövevényt és felöltöztettük-e a ruhátlant? Áldoztunk-e időt a betegek ápolására és a rabok meglátogatására (vö. Mt 25,31–45)? Ugyanígy megkérdezik majd tőlünk, hogy segítettünk-e megszabadulni a kétségektől, amelyek a magány forrásai és gyakran félelmet keltenek; képesek voltunk-e legyőzni a tudatlanságot, melyben milliók élnek, elsősorban azok a gyermekek, akik nem kapják meg a szükséges segítséget a nyomorból való kiemelkedéshez? Ott voltunk-e a magányos és gyöttrődő ember mellett, megbocsátottunk-e a minket megbántóknak, és elutasítottuk-e a bosszúállás, a gyűlölet minden formáját, melyek erőszakhoz vezetnek – Isten példáját követve, aki annyira türelmes

velünk? Türelmesek voltunk-e, és végül rábíztuk-e az Úrra imádsággal fivéreinket és nővéreinket? Ezen „legkisebbek” mindegyikében maga Krisztus van jelen. Az ő teste válik újra láthatóvá mint megkínzott, megsebzett, megostorozott, kiéheztetett, menekülő test..., hogy fölismerjük, megérintsük és ápoljuk. Ne felejtjük el Keresztes Szent János szavait: „Az élet alkonyán a szeretet alapján ítéltetünk meg.”¹²

16. Lukács evangéliumában egy másik fontos szempontot is találunk, hogy a Jubileumot hittel élhessük meg. Az evangélista elbeszéli, hogy Jézus egy szombati napon visszatért Názáretbe, és szokása szerint bement a zsinagógába. Kérték, hogy olvassa fel és magyarázza az Írásokat. A szöveg egy Izajás prófétától való részlet volt: „Az Úr lelke nyugszik rajtam, mert az Úr kent föl engem. Elküldött, hogy örömhírt vigyek a szegényeknek, és meggyógyítsam a megtört szívűeket. Hogy szabadulást hirdessek a foglyoknak, és szabadságot a börtönök lakóinak. Hogy hirdessem az Úr kegyelmének esztendejét” (61,1-2). A „kegyelem esztendeje”: ez az, amit az Úr meghirdet, és amit mi is szeretnénk megélni. E Szentév magával hozza Jézus küldetésének gazdagságát, mely a próféta szavaiban visszhangzik: vigasztaló szót és gesztust hozni a szegényeknek, hirdetni a szabadulást a modern társadalom új rabszolgaságában sínylődőknek, visszaadni azok látását, akik nem látnak, mert csak magukra gondolnak, és visszaadni azok méltóságát, akiket megfosztottak tőle. Jézus prédikációja újból láthatóvá válik a hit azon válaszaiban, melyeket a keresztyéneknek tanúságtételükkel kell megadniuk. Kísérjenek bennünket az Apostol szavai: „Aki irgalmasságot gyakorol, tegye örömmel” (Róm 12,8).

¹² *A világhosság és a szerelem szavai*, 57.

17. A Jubileumi Év nagyböjtjét fokozottabban éljük meg, mint Isten irgalmassága ünneplésének és megtapasztalásának intenzív időszakát. Hány lapját elmélkedhetjük át a Szentírásnak a nagyböjt heteiben, hogy ismét fölfedezzük az Atya irgalmas arcát! Mikeás próféta szavaival mi is megismételhetjük: Urunk, te olyan Isten vagy, aki elveszed a gonoszságot és megbocsátod a vétkeket, aki nem haragszol mindörökre, hanem kedved leled az irgalmasságban. Urunk, térj vissza hozzánk, és könyörülj a te népeiden. Tipord el a bűneinket, és vedd a tenger mélyére minden vétünkünket (vö. 7,18-19).

Izajás sorait még inkább át kell majd elmélkednünk az imádság, a böjt és a szeretet időszakában: „Tudjátok, milyen az a böjt, amelyet én kedvelek? Ezt mondja Isten, az Úr: Törd össze a jogtalan bilincseket és oldd meg az iga köteleit! Bocsásd szabadon az elnyomottakat, törj össze minden ígát! Törd meg az éhezőnek kenyeredet, és a hajléktalan szegényt fogadd be házádba. Ha mezítelen látsz, öltöztess föl, és ne fordulj el embertársad elől! Akkor majd felragyog világosságod, mint a hajnal, és a rajtad ejtett sebgyorsan beheged. Előtted halad majd igazságod, és az Úr dicsősége lesz a hátvéded. Akkor, ha szólítod, az Úr válaszol, könyörgő szavadra így felel: »Nézd, itt vagyok!« Ha eltávolítod körödből az ígát, az ujjal mutogatást és a gonosz beszédet, ha odaadod az éhezőnek kenyeredet, és jóllakatod az elnyomottat, akkor felragyog a sötétségben világosságod, és homályod déli verőfényre változik. Maga az Úr vezérel szüntelen, s még a kietlen helyeken is felüdít. Erővel tölti el tagjaidat, olyan leszel, mint az öntözött kert, és mint a vízforrás, amelynek vize nem apad el soha” (58,6-11).

A Nagyböjt negyedik vasárnapja előtti pénteken és szombaton megtartott *24 óra az Úrért* elnevezésű ájtatosság gyakorlatát terjeszteni kell az egyházmegyékben. Sokak számára ez jelentheti a szentgyónás lehetőségét, köztük számtalan fiatalnak, akik gyakran ezen alkalommal találják meg az Úrhoz való visszatérés útját:

élik át az elmélyült imádság élményét és fedezik föl életük értelmét. Állítsuk újra meggyőződéssel középpontba a kiengesztelődés szentségét, mert ez teszi kézzelfoghatóvá az irgalmasságot. A gyónás minden bűnbánó számára a valódi belső béke forrása lesz.

Nem fáradok bele, hogy arra buzdítsam a gyóntatókat: legyenek az Atya irgalmasságának valódi jelei. Készületlenül nem leszünk gyóntatóvá. Elsősorban úgy válunk azzá, ha elsőként leszünk bocsánatot kereső bűnbánókká. Ne feledjük: gyóntatónak lenni azt jelenti, hogy Jézus küldetésében részesedünk, és a megbocsátó és üdvözítő isteni szeretet állandóságának konkrét jelei vagyunk. Megkaptuk a Szentlélek ajándékát a bűnök megbocsátására, és ezért felelősséggel tartozunk. Egyikünk sem tulajdonosa a szentségnek; mi csupán Isten megbocsátásának hűséges szolgálói vagyunk. Minden gyóntatónak úgy kell fogadnia a hívőket, mint a tékozló fiú példabeszédében az atya, aki annak ellenére a fia elé siet, hogy az elherdálta vagyonát. A gyóntatók feladata, hogy magukhoz öleljék a hazatérő bűnbánót, és kifejezzék örömeiket megtérése felett. Ne sajnálják a fáradságot, hogy odamenjenek az otthon maradt és örülni nem tudó másik fiúhoz is, hogy elmagyarázzák neki: ítélete szigorú, igazságtalan és értelmetlen az Atya határtalan irgalmasságának fényében. Ne tegyenek föl tapintatlan kérdéseket, hanem mint a példabeszédbeli atya, szakítsák félbe a tékozló fiú előre megfogalmazott beszédét, hogy képesek legyenek szívükbe fogadni a segítség és a bocsánat kérését a bűnbánó részéről. Összegezve: a gyóntatók feladata, hogy mindig, mindenütt, minden körülmény ellenére az irgalmasság elsőségének jelei legyenek.

18. Szándékom, hogy a Szentév nagybőjti időszakában elküldöm az *Irgalmasság Misszionáriusait*. Ők lesznek az Egyház Isten népe iránti anyai gondoskodásának jelei, hogy a nép egyre mélyebbre hatolhasson a hit számára alapvető misztérium gazdagságába.

Ezeknek a papoknak megadom a felhatalmazást az olyan bűnök megbocsátására is, melyek alól a feloldozás az Apostoli Szentszéknek van fenntartva, hogy nyilvánvaló legyen megbízásuk teljessége. Elsősorban annak lesznek élő jelei, hogy az Atya hogyan fogadja azokat, akik bocsánatát keresik. Az irgalmasság misszionáriusai lesznek; képesnek kell lenniük arra, hogy mindenkiel emberségesen találkozva vigyenek szabadulást, nagy felelősséget tanúsítva az akadályok leküzdéséért és a keresztség új életének felélesztésért. Küldetésükben az Apostol szavai vezérlik őket: „Isten ugyanis minden embert az engedetlenségben fogott össze, hogy mindenkin könyörüljön” (*Róm 11,32*). Kivétel nélkül mindenkinek feladata, hogy elfogadja az irgalmasságra szóló felhívást. A misszionáriusok ezt a feladatot annak tudatában élik majd, hogy tekintetüket Jézusra, „az irgalmas és hűséges Főpapa szejegzhetik” (*Zsid 2,17*).

Arra kérem Püspöktestvéreimet, hogy hívják és fogadják e misszionáriusokat, hogy mindenekelőtt az irgalmasság meggyőző hirdetői legyenek. Az egyházmegyékben szervezzenek „népmiszsiókat”, oly módon, hogy ezek a misszionáriusok legyenek a megbocsátás örömeinek hirdetői. Kérjék őket, hogy gyóntassák a népet, hogy a kegyelem Jubileumi Évből kapott ideje sokaknak nyújtson lehetőséget az atyai házba való visszatalálásra. A lelkipásztorok – főként a nagybőjti időszakban – buzdítsák a híveket arra, hogy járuljanak „bizalommal a kegyelem trónjához, hogy irgalmat találjunk és kegyelmet kapjunk” (*Zsid 4,16*).

19. Jussion el mindenkire az megbocsátás hívó szava, és senki ne maradjon közömbös az irgalmasság megtapasztalására szóló meghívás iránt. A megtérésre szólító felhívásom különösképpen szól azoknak, akik életvitelük miatt távol vannak Isten kegyelmétől. Különösen is gondolok azokra a férfiakra és nőkre, akik valamely bűnözői csoportba tartoznak. A saját javatokra kérlek bennete-

ket, változtassátok meg az életeteket! Mindezt Isten Fiának nevében kérem, aki támadta ugyan a bűnt, ám sohasem utasított vissza egyetlen bűnöst sem. Ne esetek abba a szörnyű csapdába, hogy azt gondoljátok: az élet a pénztől függ, és hozzá képest minden értéktelen és silány. Ez csak látszat. A pénzt nem vihetjük magunkkal a másvilágra. A pénz nem boldogít. A vértől átitatott pénz halmozása miatti erőszak nem tesz sem hatalmassá, sem halhatatlanná. Előbb vagy utóbb mindenkit elér Isten ítélete, amely elől nem lehet elmenekülni.

Ugyanez a felszólítás érvényes a korrupciót elkövetőkre és bűntársaikra is. A társadalom ezen elmérgesedett sebe súlyos, égbekiáltó bűn, mert aláássa a személyi és közösségi élet alapjait. A korrupció megakadályozza, hogy reménnyel tekintsünk a jövőbe, mert hatalmaskodásával és mohóságával szétrombolja a gyöngék terveit és elnyomja a szegényebbeket. Olyan baj, mely befészkel magát a mindennapokba, s később közbotrányokká fokozódik. A korrupció nem más, mint a bűnben való megátalkodottság, amely arra törekszik, hogy Istent a pénz hatalmának illúziójával helyettesítse. A sötétség műve, amelyet a gyanakvás és a cselszövés tart életben. *Corruptio optimi pessima* - állította joggal Nagy Szent Gergely, annak kifejezésére, hogy senki nem érezheti magát mentesnek e kísértéstől. Hogy a magán- és a társadalmi életből kiűzzük a korrupciót, a leleplezéséhez szükséges bátorság mellett okosságra, éberségre, törvénytiszteletre, átláthatóságra van szükségünk. Ha nem szegülünk nyíltan szembe vele, előbb-utóbb bűntársakká leszünk, és széttroncsolja az életünket.

Elérkezett a megfelelő pillanat, hogy megváltoztassuk az életünket! Itt az ideje, hogy engedjük megérinteni a szívünket. Az elkövetett bűnök, még a súlyos bűntények ellenére is; itt az óra, hogy meghalljuk azoknak az ártatlan embereknek a sírását, akiket megfosztottak javaiktól, méltóságuktól, érzéseiktől, sőt még az életüktől is. A rossz útján maradni csak illúzió és szomorúság for-

rása. A valódi élet egészen más. Isten fáradhatatlanul nyújtja felénk a kezét. Mindig készen áll, hogy meghallgasson, s én is kész vagyok rá, miként püspök- és paptestvéreim is. Elég, ha elfogadjátok a megtérésre szólító meghívást, és alávetitek magatokat az igazságszolgáltatásnak, miközben az Egyház az irgalmasságot kínálja fel.

20. Ebben az összefüggésben érdemes felidézni az *igazságosság* és az *irgalmasság* kapcsolatát. Ezek nem egymással ellentétes értékek, hanem egy és ugyanazon valóság két fokozatosan kibontakozó dimenziója, mely a szeretet beteljesedésében éri el csúcspontját. Az igazságosság a polgári társadalom alapfogalma, amikor - normális körülmények között - a törvényt érvényesítő jogrendről van szó. De igazságosságon értjük azt is, hogy mindenkinek meg kell adni azt, ami neki jár. A Bibliában sokszor hivatkoznak az isteni igazságosságra és Istenre mint bíróra. Előbbin általában a törvény teljes megtartását, és minden jó izraelita Isten parancsolataival összhangban álló magatartását értették. Ez a látásmód azonban gyakran legalizmushoz vezetett, elhomályosította és elkendőzte az igazságosság eredeti értelmét. A legalizmus elkerüléséhez emlékeznünk kell arra, hogy a Szentírásban az igazságosság lényegében az Isten akaratára való bizalomteljes ráhatározás.

Jézus több alkalommal is beszélt arról, hogy a hit fontosabb a törvény megtartásánál. Így kell értenünk a botránkozó farizeusokhoz intézett szavait is, melyek akkor hangzottak el, amikor egy asztalhoz ült Mátéval és a többi várossal és bűnösrel: „Menjtek és tanuljátok meg, mit jelent: »Irgalmasságot akarok, nem áldozatot.« Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket” (*Mt 9,13*). Az igazságosságot pusztán a törvény megtartásának tekintő, az embereket igazakra és bűnösökre felosztó szemlélettel szemben Jézus rámutat az irgalmasság nagy

ajándékára, amely keresi a bűnösöket, hogy felkínálja nekik a megbocsátást és az üdvösséget. Érthető, hogy e felszabadító és megújító szemlélete miatt a farizeusok és a törvénytudók elvetették Jézust. Hogy hűségesegek legyenek a törvényhez, súlyos terheket raktak az emberek vállára, de meghíúsították az Atya irgalmasságát. A törvény megtartására való hivatkozás nem akadályozhatja az emberi méltósággal összefüggő szükségletek iránti figyelmeséget.

Jézus hivatkozása Ozeás prófétára – „szeretetet akarok és nem áldozatot” (6,6) – ebből a szempontból nagyon jelentős. Jézus azt tanítja, hogy mostantól fogva tanítványai számára ételszabállyá kell válnia az irgalmasság elsőségének, ahogyan ő maga mutatta a bűnösökkel való együttétekezéssel. Az irgalmasság ismételten Jézus küldetése alapvető jellegzetességének bizonyul. Ez valószínűségi kihívás a körülötte állókkal szemben, akik megelégedtek a törvény külsődleges megtartásával. Jézus viszont túllép a törvényen; a törvény által bűnösnek tekintettekkel való közösségvállalása megmutatta, hogy milyen messzire képes hatolni az ő irgalmassága.

Pál apostol is hasonló pályát járt be. Mielőtt a damaszkuszi úton Krisztussal találkozott, élete a törvény igazságosságának feddhetetlen követésében állt (vö. *Fil 3,6*). Krisztushoz térése alapjaiban forgatta föl szemléletét, olyannyira, hogy a Galatáknak írt levelében a következőket mondja: „Ezért elfogadtuk Jézus Krisztus hitét, hogy a Krisztusba vetett hitben váljunk igazzá: nem mert tetteink megfelelnek a törvénynek, hisz a törvény szerinti tettek senkit sem tesznek igazzá” (2,16). Az igazságosság megértése radikálisan megváltozott benne. Pál most már nem a törvényt, hanem a hitet állítja első helyre. Nem a törvény megtartása üdvözít, hanem a Jézus Krisztusba vetett hit, aki halálával és feltámadásával elhozza az üdvösséget a megigazulást adó irgalmassággal együtt. Most az Istentől kapott megigazulás lesz a szabadítás azok

számára, akik a bűnnek és minden következményének rabszolgaságában sínylődtek. Az Istentől kapott megigazulás az ő megbocsátása (vö. *Zsolt 51,11-16*).

21. Az irgalmasság nem ellentétes az igazságossággal, hanem Istennek a bűnös iránti magatartását fejezi ki, mellyel további lehetőséget nyújt számára a meggondolásra, megtérésre és hitre. Ozeás próféta példája segít megértenünk, hogyan haladja meg az irgalmasság az igazságosságot. Az a korszak, melyben Ozeás próféta élt, Izrael népe történelmének legdrámaibb időszakai közé tartozik. Az ország az összeomlás szélén áll; a nép hűtlen lett a szövetséghez, eltávolodott Istentől és elvesztette atyái hitét. Az emberi logika szerint igazságos, hogy Isten a hűtlen nép elvételére gondol: nem tartották meg a megkötött szövetséget, tehát megérdemlik a büntetést, azaz a száműzetést. Erről tanúskodnak a próféta szavai: „Visszatér Egyiptom földjére, Asszíria lesz a királya, mert nem akart megtérni” (*Oz 11,5*). És mégis, miután e reakcióval az igazságosságra hivatkozott, a próféta gyökeresen megváltoztatja nyelvezetét és föltárja Isten igazi arcát: „Hogyan vethetnék el, Efraim, hogyan hagyhatnálak el, Izrael? Elvethetlek-e, mint Admát, olyanná tehetlek-e, mint Cebojimot? Szívem elváltozott, egész bensőm remeg. Nem hagyom, hogy fellobbanjon haragom: Efraimot nem pusztítom el többé, mert Isten vagyok, nem ember; a körödben élő Szent, és nem szeretem a pusztítást” (*11,8-9*). Szent Ágoston – a próféta szavait magyarázva – a következőket mondja: „Isten könnyebben fékezi meg a haragot, mint az irgalmasságot.”¹³ És valóban így van: Isten haragja csak egy pillanatig tart, irgalmassága pedig örökkévaló.

Ha Isten megállna az igazságosságnál, már nem Isten lenne, csak olyan, mint bármelyik ember, aki a törvényre hivatkozik.

¹³ *Enarratio in Psalmos*, 76,11.

Az igazságosság önmagában nem elegendő; a tapasztalat azt mutatja, hogy pusztán a törvényre hivatkozás kockáztatja a törvény megsemmisítését. Ezért lép túl Isten az igazságosságon az irgalmassággal és megbocsátással. Ez azonban nem jelenti az igazságosság leértékelését vagy fölöslegessé tételét. Épp ellenkezőleg: aki vétkezik, annak számítnia kell a büntetésre. Ez azonban nem a vég, hanem a megtérés kezdete, mert tapasztalhatóvá válik a megbocsátás gyengédsége. Isten nem veti el az igazságosságot, hanem egy magasabb rendű eseménybe burkolja, melyben megtapasztalhatóvá válik az igazi igazságosság alapja, vagyis a szeretet. Különös figyelemmel kell olvasnunk Pál apostol szavait, hogy ne essünk ugyanabba a tévedésbe, melyért az Apostol szemrehányást tesz zsidó kortársainak: „Félreismerik az Istentől eredő megigazulást, és a magukéval próbálják behelyettesíteni, nem vetik alá magukat az Istentől származó megigazulásnak. Márpedig a törvény végső célja Krisztus, minden hívő megigazulására” (*Róm 10,3-4*). Ez az Istentől eredő megigazulás a mindenkinek nyújtott irgalmasság; kegyelem, amely Jézus Krisztus halálából és feltámadásából fakad. Krisztus keresztye tehát Isten ítélete mindnyájunk és a világ fölött, mert az új élet és a szeretet bizonyosságát kínálja nekünk.

22. A Jubileumhoz kapcsolódik a *búcsú* is, mely az Irgalmasság Szentévében különleges jelentőséget nyer. A bűneinkre adott megbocsátásnak Istennél nincsenek határai. Jézus Krisztus halálában és feltámadásában teszi nyilvánvalóvá Isten szeretetét, mely odáig megy, hogy szétrombolja az emberek bűnét. Istennel való kiengesztelődésünk a húsvéti misztérium és az Egyház közvetítése által lehetséges. Isten mindig kész a megbocsátásra, és soha nem fárad bele, hogy mindig új és meglepő módon kínálja fel azt. Mi azonban mindezek ellenére valamennyien vétkezünk. Tudjuk, hogy tökéleteseknek kellene lennünk (vö. *Mt 5,48*), ugyanak-

kor nagyon is érezzük a bűn súlyát. Miközben megtapasztaljuk a minket átformáló kegyelem erejét, tapasztaljuk a bennünket akadályozó bűn hatalmát is. A megbocsátás ellenére életünkben hordozzuk bűneink következményeinek ellentmondásait. A kien-gesztelődés szentségében Isten megbocsátja a bűnöket és azokat valóban eltörli; a bűneink által magatartásunkban és gondola-tainkban hagyott negatív lenyomat azonban megmarad. Isten irgalmassága viszont még ennél is erősebb. Az Atyától nyert búcsúvá (indulgentia - *a szerk.*) válik, mely Krisztus Jegyesének közvetítésével érkezik a bocsánatot nyert bűnöshöz, megszaba-dítja a bűn következményének minden maradványától, és képesé teszi arra, hogy szeretettel cselekedjen, és inkább a szeretet-ben növekedjék, mint hogy visszaessen a bűnbe.

Az Egyház mint a szentek közössége él. E közösség az Eucha-rishtiában, mely Isten ajándéka, olyan spirituális egységként való-sul meg, mely bennünket, hívőket a szentek és boldogok meg-számlálhatatlan seregéhez kapcsol (vö. *Jel 7,4*). Az ő szentségük (sanctitas - *a szerk.*) törekénységünk segítségére siet, és így az Anyaszentegyház imádságával és életével képes arra, hogy egye-sek szent volta megsegítse mások gyöngeségét. A Szentévben búcsúban részesülni tehát azt jelenti, hogy azzal a bizonyossággal közeledünk az Atya irgalmasságához, hogy megbocsátása kiterjed a hívő egész életére. A búcsú a Krisztus megváltása minden jó-téteményében részesülő Egyház szentségének megtapasztalása, mert a megbocsátás kiterjed a legvégső következményekig, amed-dig csak Isten szeretete elér. Intenzíven éljük át a Jubileumot, kér-ve az Atyától a bűnök bocsánatát és irgalmas búcsújának kiára-dását.

23. Az irgalmasság hatalma felülmúlja az Egyház határait. Kapcsolatba hoz bennünket a zsidósággal és az iszlámmal, melyek az ir-galmasságot az egyik legfontosabb isteni tulajdonságnak tekintik.

Izrael elsőként kapta meg azt a kinyilatkoztatást, mely megmarad a történelemben, mint valami mérhetetlen – az egész emberiségnek fölkinálandó – gazdagság kezdete. Mint láttuk, az ószövetség történetét átszövi az irgalmasság, mert olyan cselekedetekről van bennük szó, melyeket az Úr a népe javára hajtott végre történelmének legnehezebb óráiban. Az iszlám pedig a Teremtőnek kölcsönzött elnevezések közé sorolja az *Irgalmas* és *Kegyes* nevet is. A muszlimok ajkán gyakran hangzik fel ez a megszólítás, mert úgy érzik, hogy mindennapi gyöngeségükben az irgalmasság kíséri és támogatja őket. Ők is hiszik, hogy az isteni irgalmasságot senki nem korlátozhatja, mert annak kapuja mindig nyitva áll.

Ez az irgalmasságban átélt Jubileumi Esztendő segítse elő a találkozást ezekkel a vallásokkal és a többi nemes vallási hagyománnyal; tegyen nyitottabbá bennünket a párbeszédre, hogy jobban megismerjük és megértsük egymást; szabadítson meg az elzárkózás és a megvetés minden formájától, továbbá üzzön el minden erőszakot és megkülönböztetést.

24. Gondolataink most az Irgalmasság Anyja felé fordulnak. Tekintetének édessége kísérjen bennünket a Szentévbén, hogy valamennyien fölfedezhessük Isten gyöngédségének örömét. Az emberré lett Isten misztériumának mélységét senki sem ismerte meg úgy, mint Mária. Az ő életében mindent a megtestesült Irgalmasság jelenléte határozott meg. A feltámadott Megfeszített anyja belépett az isteni irgalmasság szentélyébe, mert bensőségesen részesült az ő szeretetének misztériumában.

Miután Isten kiválasztotta, hogy Fiának anyja legyen, Máriát az Atya szeretete öröktől fogva arra készítette, hogy a *Szövetség Szekrénye* legyen Isten és az emberek között. Fiával, Jézussal tökéletes összhangban őrizte szívében az isteni irgalmasságot. Dicsérő éneke, mely Erzsébet házában küszöbén hangzott el, az irgalmasságról szól, mely „nemzedékről nemzedékre” (*Lk 1,50*)

kiterjed. Szűz Mária prófétai szavaiban mi is jelen voltunk. Ez bátorít és erősít bennünket, miközben átlépjük a Szent Kaput, hogy megtapasztaljuk az isteni irgalmasság gyümölcseit. Mária a kereszt alatt – Jánossal, a szeretett tanítvánnyal együtt – tanúja volt a Jézus ajkáról elhangzó megbocsátó szavaknak. A legnagyobb megbocsátás, ami azoknak szól, aki őt keresztre feszítették, megmutatja, hogy milyen messzire képes elhatolni Isten irgalmassága. Mária tanúsítja, hogy Isten Fiának irgalmassága határtalan, és kivétel nélkül mindenkihez eljut. Forduljunk hozzá a *Salve Regina* ősi és mégis mindig új imádságával, hogy bele ne fáradjon irgalmas szemeit felénk fordítani, és tegyen méltóvá bennünket Fiának, Jézusnak, az irgalmasság arcának szemlélésére.

Imádságunk mindazon szentekhez és boldogokhoz is szól, akik élethivatásuknak tekintették az irgalmasságot. Különösen is gondolunk az irgalmasság nagy apostolára, Kowalska Szent Fausztinára. Ő, aki arra kapott meghívást, hogy elmerüljön az isteni irgalmasság mélységében, járjon közben értünk és nyerje el számunkra, hogy életünk útját mindig Isten megbocsátásában és szeretetében vetett rendíthetetlen bizalommal járjuk.

25. A rendkívüli Szentév célja, hogy a mindennapjainkban éljük meg az irgalmasságot, mely az Atyától szüntelenül árad felénk. A Jubileum során engedjük, hogy Isten megleljen bennünket. Ő soha nem fárad bele, hogy kitarja szíve kapuját, és újra meg újra megmutassa, hogy szeret bennünket és meg akarja osztani velünk az életét. Az Egyház határozottan érzi a sürgetést, hogy hirdesse Isten irgalmasságát. Élete akkor valódi és hiteles, amikor meggyőződéssel hirdeti az irgalmasságot. Tudja, hogy elsődleges feladata – főként az olyan nagy reményekkel és erős ellentmondásokkal teljes időszakban, mint korunk – mindenkit bevezetni Isten Krisztus arcán szemlélt irgalmasságának misztériumába. Az Egyház arra hivatott, hogy elsőként legyen az irgalmasság őszinte tanúja,

azáltal, hogy úgy hirdeti és éli meg, mint Jézus Krisztus kinyilatkoztatásának a központját. A Szentháromság szívéből, Isten misztériumának legmélyéből fakad és árad szüntelenül az irgalmasság nagy folyama. E forrás soha nem apadna el, bármilyen sokan is közelednek hozzá. Amikor csak szüksége van rá valakinek, hozzá siethet, mert Isten irgalmassága végtelen. Ilyen kifürkészhetetlen az irgalmasság misztériumának mélysége, ennyire kimeríthetetlen a belőle áradó gazdagság.

E Jubileumi Évben az Egyház legyen Isten szavának visszhangja, mely határozottan és meggyőzően szólal meg mint a megbocsátás, a támogatás, a segítség, a szeretet gesztusa és szava. Soha ne fáradjon bele abba, hogy fölkínálja az irgalmasságot, és legyen mindenkor türelmes a megbocsátásban és a bátorításban. Szólaljon meg az Egyház által minden férfi és nő hangja, s bizalommal és szüntelenül ismétlje: „Emlékezzél meg, Uram, irgalmasságodról és szeretetedről, mely örökkévaló” (*Zsolt 25,6*).

Kelt Rómában, Szent Péternél, április 11-én, húsvét második, vagyis az Isteni Irgalmasság vasárnapjának vigíliáján, az Úr 2015., pápaságom harmadik évében.

Franciscus

FRANCISCUS